

Utbildningsinspektion i Kulltaskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–5 och Järåskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6.

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Kulltaskolan och Järåskolan den 18–21 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen inom två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen samt Kulltaskolan och Järåskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Kulltaskolan och Järåskolan intervjuades rektorn, personal och elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskole-

klassen och årskurser 2, 4 och 5 i Kulltaskolan samt förskoleklass, årskurser 2, 6 och särskoleklassen i Järåskolan. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Kulltaskolan	Antal elever
Skolbarnsomsorg	58
Förskoleklass	25
Grundskola	128

Järåskolan	Antal elever
Skolbarnsomsorg	27
Förskoleklass	10
Grundskola	95
Obligatorisk särskola	3

Kulltaskolan, byggd på 70-talet, ligger i centralorten Hammarstrand i Ragunda kommun. Eleverna kommer från Hammarstrand samt byar runtomkring. Från och med höstterminen 2005 är Krokvågs skola nedlagd och eleverna därifrån går nu på Kulltaskolan. Cirka hälften av eleverna åker skolskjuts.

Kulltaskolans verksamhet omfattar förskoleklass och grundskolans årskurs 1–5 samt skolbarnsomsorg. Verksamheten är organiserad i åldershomogena grupper. Skolans personal arbetar i två arbetslag, F–2 och årskurs 3–5.

Järåskolan ligger i Bispgården, cirka 2 mil sydväst om centralorten Hammarstrand. Eleverna kommer från Bispgården och byarna runtomkring. Cirka 30 procent av eleverna åker skolskjuts.

Järåskolans verksamhet omfattar förskoleklass, grundskolans årskurs 1–6, integrerade särskoleelever och skolbarnsomsorg. Verksamheten är i huvudsak organiserad i åldershomogena grupper. Skolans personal arbetar i fyra arbetslag, F–1 (vita huset), årskurs 2–3 (gula huset), årskurs 4–6 (grå huset) och särskolan. Eleverna i förskoleklass och årskurs 1 har fyradagars vecka.

Skolans lokaler finns i tre byggnader. Den senaste är byggd 1958.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Kulltaskolan och Järåskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Kulltaskolan och Järåskolan har goda förutsättningar i form av hög personaltäthet och att personalen har pedagogisk utbildning. Eleverna i Kulltaskolan når goda kunskapsresultat och resultatet av värdegrundsarbetet är gott. Järåskolan bör förbättra sitt arbete så att fler elever når

målen i årskurs 5 och skolan bör också intensifiera sitt värdegrundsarbete. Särskoleklassens verksamhet i Järåskolan fungerar bra.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna upprättar inte individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Arbetet med att följa upp och analysera skolornas kunskapsresultat.
- Fler elever i Järåskolan behöver nå målen i årskurs 5.
- Värdegrundsarbetet vid Järåskolan.
- Samarbetet mellan arbetslagen vid Järåskolan.
- Elevernas inflytande över sin utbildning och förmåga att arbeta i demokratiska former.
- Föräldrainflytandet och föräldrakontakterna vid Järåskolan.
- Rutinerna kring och användandet av insatser för elever i behov av särskilt stöd samt åtgärdsprogrammets kvalitet så att åtgärderna går att utvärdera.
- Arbetsplanen för Kulltaskolan behöver utvecklas.
- Kvalitetsredovisningen så att den tydligare omfattar i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats samt analys av resultaten. Föräldrar och elever bör ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen.
- Järåskolan bör analysera varför så få elever läser moderna språk.

Därutöver har Ragunda kommun tidigare fått kritik från Skolverket för att inte ha uppfyllt författningarnas krav avseende elevs rätt till särskilt stöd, beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och beslut om anpassad studiegång vid Järåskolan. Ärendet följs upp i särskild ordning.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanerna, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper, utveckling och lärande

Inspektörerna bedömer att eleverna i förskoleklasserna får goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som skolformen anger. Vid besöket såg inspektörerna goda exempel på språkträning och värdegrundsarbete. En del av eleverna hade dock svårt med koncentrationen.

I grundskolan varierar elevernas och föräldrarnas kännedom om målen för utbildningen mellan olika årskurser, ämnen och skolor. Kulltaskolan informerar elever och föräldrar om målen via brev, föräldramöten, utvecklingssamtal och i den dagliga verksamheten med eleverna. Även vid Järåskolan har elever och föräldrar informerats om målen även om inte alla elever och föräldrar känner att de tagit del av den informationen.

Resultaten av nationella ämnesproven i årskurs 5 visar att år 2005 var det drygt 30 procent av eleverna i Kulltaskolan som inte klarade målet för godkänt i engelska och matematik. I svenska var resultatet betydligt bättre. I Järåskolan var det mer än 30 procent av eleverna som inte klarade målet för godkänt i svenska, engelska och matematik. År 2004 var resultatet betydligt bättre på båda skolorna, men i matematik vid Järåskolan var det cirka var fjärde elev som inte klarade nivån för godkänt. År 2003 var resultatet vid Kulltaskolan mycket bra. Alla elever klarade nivån för godkänt i alla tre ämnena. Vid Järåskolan var resultatet bra i engelska, men var fjärde elev klarade inte nivån för godkänt i svenska och engelska.

Inspektörerna bedömer att Järåskolan behöver förbättra sitt arbete så att fler elever når målen för årskurs 5. Skolan behöver föra en diskussion om vad som påverkar elevernas måluppfyllelse och vad som skolan ska göra för att förbättra den.

Normer och värden

Det är god stämning i Kulltaskolan både i klassrum, korridorer och ute på rasterna. Vid intervjuerna framkommer att flertalet elever trivs i Kulltaskolan och uppfattar skolan som trygg. Fadderverksamhet där eleverna i årskurs 5 tar hand om eleverna i förskoleklassen är på väg att startas i Kulltaskolan. Arbetsron i klasserna är god. Något klotter eller annan skadegörelse förekommer inte. Eleverna uttrycker att det är viktigt att ha inflytande. Inspektörerna bedömer att Kulltaskolan når goda resultat i arbetet med värdegrunden.

I Järåskolan förekommer en del bråk mellan eleverna på rasterna. En del hårda ord och olämpligt språkbruk förekommer också. Oron är ganska stor framför allt i de äldre elevernas klasser, även om situationen har förbättrats något jämfört med tidigare år enligt den intervjuade personalen. Inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet behöver intensifieras vid Järåskolan. Enligt intervjuerna känner sig ändå de flesta eleverna trygga.

Skolverket vill uppmärksamma skolorna på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år. Vid inspektions-tillfället hade Kulltaskolan och Järåskolan ofullständiga handlingsprogram mot kränkande behandling. Skolorna hade ännu inte upprättat någon likabehandlingsplan, något som den nya lagen kräver.

Det finns likabehandlingsteam vid de båda skolorna.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skollledning och intern kommunikation.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Pedagogisk verksamhet

Kulltaskolan är organiserad i tre arbetslag, F–2 och 3–5 och fritidshemmet. Undervisningen sker i åldershomogena grupper. En gång i veckan samlas all skolans personal till arbetsenhetskonferens. De olika årskurserna samverkar ibland, till exempel vid genomförandet av musikal, läsgrupper, elevens val och uteaktiviteter. Elevernas i årskurs 5 är ibland ansvariga för olika aktiviteter för de yngre barnen.

I Järåskolan är undervisningen i huvudsak organiserad i åldershomogena grupper. Skolans personal arbetar i fyra grupper, F–1, 2–3, 4–6 samt särskoleklassens personal och har gemensam konferens en gång i veckan. Förskoleklassen och årskurs 1 har fyradagars vecka. Järåskolan har samlad skoldag. En bra tillgång är skolområdet, som är stort och angränsar till skolskogen, skidspåret, hembygdsgården och kyrkan. Det sker ingen större samverkan mellan arbetslag och elever vid Järåskolan. Enligt personalen beror detta på resurskrävande elever.

Kulltaskolan och Järåskolan samverkar med kulturskolan och många elever är engagerade i verksamheten. Kulturskolan medverkar också i skolans ordinarie musikverksamhet, till exempel har man en klassorkester i årskurs 4. Vid inspektionen i Kulltaskolan tog en inspektör del av ett sådant tillfälle, vilket var en mycket positiv upplevelse.

I Järåskolan är tre elever i olika åldrar mottagna i särskolan och utgör en egen klass. Personalen består av en lärare och tre personliga assistenter. Särskolans verksamhet skulle behöva bättre lokalmässiga förutsättningar för att tillmötesgå de enskilda elevernas behov. Personalen försöker anpassa undervisningen till varje individs behov. Detta görs i samarbete med habiliteringen. Kontakterna med föräldrarna fungerar bra. Ibland samarbetar särskoleklassen även med särskoleeleverna i Anders-Olofskolan i Hammarstrand. Samarbetet inom den egna skolan skulle dock kunna utvecklas så att eleverna upplever skolan som en helhet.

De båda skolorna ska enligt de prioriterade kommunala områdena i kvalitetsredovisningen arbeta med livskunskap en gång i veckan. Utgångspunkten är ett värdegrundsmaterial SET (social och emotionell träning). Skolorna har pilotutbildade lärare som skall utbilda övriga lärare. Vid Järåskolan menar lärarna att man halkat efter i sin utbildning. I vissa klasser i Järåskolan upplever eleverna arbetet i livskunskap tråkigt och lärarna genomför därför inte livskunskap i dagsläget. Som tidigare beskrivits bedömer inspektörerna att värdegrundsarbetet vid Järåskolan behöver intensifieras.

Det formella elevinflytandet är organiserat i form av klassråd i varje klass, men det varierar mellan skolorna och klasserna hur ofta det sker. Eleverna har varierande syn på om klassråden fungerar bra eller inte. Elevråd finns, men det är inte fastställt när och hur ofta elevråden ska sammanträda. Inflytandet över undervisningen sker via temaarbeten, elevens val och när eleverna arbetar enligt arbetsschema. Eleverna uttrycker att elevinflytandet över undervisningen inte är så stort. Inspektörerna anser att elevinflytandet och förmåga att arbeta i demokratiska former bör stärkas vid båda skolorna. Enligt kvalitetsredovisningen för Ragunda kommun år 2005 skall barns, föräldrars och personalens medinflytan-

de öka. I Kulltaskolans och Järåskolans kvalitetsredovisningar finns dock inget redovisat om medinflytandet.

Samverkan med föräldrarna sker bland annat genom utvecklingssamtal och föräldramöten. I Kulltaskolan hjälper föräldrarna till vid utflykter och i skolskogen. Föräldrarna vid Kulltaskolan anser att man har bra kontakt med skolan och att skolan lyssnar på föräldrarnas åsikter. I Järåskolan fungerar kontakterna bra i vissa klasser, medan det i andra klasser är betydligt sämre. Föräldrarna är missnöjda med att de inte är delaktiga i den diskussion som pågår där eleverna i årskurs 6 eventuellt ska flytta till Anders- Olofskolan. Inspektörerna bedömer att föräldrainflytandet och föräldrakontakterna behöver förbättras vid Järåskolan.

Skolorna har ordningsregler. Nu utarbetas nya regler där även eleverna är delaktiga i arbetet.

För de båda skolorna finns rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd, bland annat görs tester i de tidiga årskurserna. I första hand är det arbetslagen som tillsammans med speciallärare ska ge det stöd som eleven behöver. I Kulltaskolan har eleverna möjlighet att ibland arbeta extra i ett ämne när arbetsschemapassen genomförs. I Järåskolan finns möjlighet till läxhjälp en dag i veckan. Vid båda skolorna finns det många elever i behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogram upprättas och elevvårdskonferenser genomförs, men det finns en osäkerhet om när olika forum skall äga rum och hur de skall benämnas. Inspektionen visar att skolan bör klargöra rutinerna kring och användandet av insatser för elever i behov av särskilt stöd. Ibland sker en ansökan till elevhälsan om ytterligare stöd.

Från och med den 1 juli 2006 har förändringar införts i skolformsförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Programmet skall omfatta elevens hela skolsituation. De upprättade åtgärdsprogrammen som inspektörerna tagit del av har dock brister i kvaliteten, till exempel saknas utvärderingsbara mål i vissa åtgärdsprogram liksom hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med åtgärdsprogram bör förbättras.

Vid inspektionstillfället saknades beslut om anpassad studiegång för enskild elev i Järåskolan. Ärendet var föremål för handläggning. Rektorn har för avsikt att besluta om anpassad studiegång efter hörande av elevvårdskonferens. Ärendet ska återrapporteras till kommunstyrelsen, enligt delegationsordning.

Utvärdering av lärandet samt bedömning

Inspektionen visar att Kulltaskolan och Järåskolan använder sig av diagnoser och tester för att följa elevernas kunskapsutveckling. Införandet av gemensamma tester för hela kommunen diskuteras.

Elevernas och föräldrarnas kännedom om målen för utbildningen varierar mellan olika årskurser och i de olika ämnena. Vissa lärare presenterar målen och

betygskriterierna vid utvecklingssamtalen. Inspektionen visar att skolorna bör bli bättre på att informera om kursplanemålen.

Vid utvecklingssamtalen får elev och föräldrar vetskap om elevens sociala situation och hur eleven ligger till i de olika ämnena. En del föräldrar tycker att utvecklingssamtalen kommer för sent under terminen.

Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättandet av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framåtsyftande utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner, SKOLFS 2006:10. Vid inspektionstillfället hade skolorna påbörjat ett arbete med individuella utvecklingsplaner (IUP), men skolorna hade ännu inte upprättat individuella utvecklingsplaner för alla elever.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

De båda skolorna har var sin arbetsplan. Kulltaskolans arbetsplan beskriver vad eleverna ska arbeta med i några årskurser och ämnen. Det finns också några övergripande områden som till exempel kultur och miljö. Mål saknas för vissa ämnen och någon koppling till skolans kvalitetsredovisning finns inte. Järåskolans arbetsplan beskriver mål och moment som eleverna ska arbeta med i de olika årskurserna. Inte heller för Järåskolan finns någon koppling till skolans kvalitetsredovisning. I båda planerna finns felaktiga ämnesrubriker. Inspektörerna anser att Kulltaskolans arbetsplan behöver utvecklas.

Kvalitetsredovisningen för Kulltaskolan och Järåskolan år 2005 har samma struktur som kvalitetsredovisningen för Ragunda barn- och utbildningsverksamhet. Kulltaskolan redovisar kortfattat mål, insatser, resultat, bedömning av måluppfyllelse samt åtgärder. Den innehåller de gemensamma rubrikerna livskunskap och kvalitetssäkring av elevers utbildning samt även det egna valda området "att anpassa skolan till lägre lärartäthet och ändrad fördelning av årskurserna". Järåskolan redovisat mycket kortfattat enbart mål och insatser. Skolan har valt entreprenörskap som sitt eget område. Vid skolorna görs enkäter om elevernas trivsel, men några resultat redovisas inte i kvalitetsredovisningen. En bedömning om hur väl skolorna har arbetat i riktning mot målen i kursplaner, läroplan och skollagen saknas. Någon tydlig analys av resultaten och över tid görs inte. De intervjuade eleverna och föräldrarna känner inte till dokumentet och har inte varit delaktiga i processen. Inspektörerna anser att skolorna bör förbättra sitt kvalitetssäkringssystem och sin kvalitetsredovisning. Elever och föräldrar bör involveras mer i kvalitetsarbetet.

Skolans styrning och ledning

Kulltaskolan och Järåskolan har en gemensam rektor. Rektorn är ansvarig för förskoleklass, grundskola årskurs 1–5 och skolbarnsomsorg i Kulltaskolan. I Järåskolan ansvarar rektorn för grundskola och särskola årskurs 1–6 samt skolbarnsomsorg. Till sin hjälp har rektorn en skoladministratör som tjänstgör 50 procent.

Rektorn, som började sin anställning höstterminen 2006, har ingen tidigare erfarenhet av arbetet som rektor. Han upplevs som en god lyssnare och personalen

och föräldrar hyser förhoppningar om att han, tillsammans med personalen, skall utveckla och förbättra verksamheten vid de båda skolorna.

Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med uppdraget trots bristande erfarenhet som rektor, men som han förvärvat genom tidigare arbete inom skolverksamhet. Inspektörerna menar dock att rektorn initialt behöver stöd i sitt arbete för att utveckla skolorna och för att åtgärda de brister som finns främst vid Järåskolan. Det är viktigt att rektorn tar ett tydligt ansvar för skolornas resultatuppföljning och utveckling.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Det finns en fastställd timplan för Kulltaskolan och Järåskolan. Som språkval i årskurs 6 erbjuds eleverna vid Järåskolan tyska och franska. Eftersom elevunderlaget är litet har ibland endast ett modernt språk startats. I årskurs 6 läsåret 2005/06 anordnades endast tyska. Som språkval kan också väljas svenska, engelska, modersmålsundervisning, svenska som andra språk eller teckenspråk. Många elever väljer svenska eller engelska. Andelen elever som läste moderna språk i årskurs 6 läsåret 2005/06 var endast 33 procent. Inspektörerna anser att Järåskolan bör analysera det låga deltagandet i moderna språk.

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen inom ramen för elevens val och undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda kunskaper i ett eller flera ämnen i grundskolan. Vid Kulltaskolan och Järåskolan genomförs elevens val komprimerat till en vecka varje termin. Eleverna har möjlighet att komma med egna förslag. Data, engelska, matematik samt idrott och hälsa är ämnen som genomförts.

Ingen elev har modersmålsundervisning. Däremot har en elev svenska som andraspråk.

Eleverna i årskurs 6 i Järåskolan är inte medvetna om att de har ämnet teknik. Enligt rektorn och personalen ingår ämnet i naturorienterade ämnen. Inspektörerna menar att målen för ämnet teknik och när ämnet ska behandlas i undervisningen bör klargöras för eleverna.

Personalresurser

Enligt Skolverkets statistik har båda skolorna hög personaltäthet år 2005. Kulltaskolan hade 9,9 lärare per 100 elever och Järåskolan 8,7 lärare per 100 elever. Riksgenomsnittet var 8,2 lärare. Till största delen hade personalen pedagogisk högskoleutbildning.

Personalen deltar i den gemensamma kompetensutvecklingen som anordnas i kommunen. Livskunskap har varit ett prioriterat tema. Personalen är missnöjd med den individuella kompetensutvecklingen.

Läromedel, pedagogisk materiel och utrustning samt lokaler

Läromedelstillgången är god och kvaliteten på de flesta läromedlen är bra. Det finns datorer av god standard.

Kulltaskolan har bra lokaler medan Järåskolans lokaler är i behov av renovering. Järåskolans lokaler är uppdelade i flera byggnader vilket försvårar samarbetet mellan olika klasser och verksamheter. Järåskolan har närhet till skolskogen, skidspår, hembygdsgården och kyrkan.

Datum	Ort
2007-01-25	Umeå

Ola Dahlgren

Eva Edlund